

№3. ІНСТРУКЦІЯ ЩОДО ЗАПОВНЕННЯ ТА ПОДАННЯ ФОРМУЛЯРА ЗАЯВИ ДО ЄСПЛ

1. Коли можна звертатися до ЄСПЛ

Європейський суд з прав людини розглядає скарги на порушення прав, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод та протоколами до неї. ЄСПЛ не є апеляційним судом щодо українських судів і не переглядає справу лише тому, що заявник не погоджується з рішенням національного суду. Необхідно показати, яке конкретне право, гарантоване Конвенцією, було порушене державою.

Перед зверненням до ЄСПЛ заявник, як правило, повинен використати доступні та ефективні національні засоби юридичного захисту.

2. Чотиримісячний строк

Заяву необхідно подати до ЄСПЛ протягом чотирьох місяців після остаточного рішення, прийнятого в процесі використання належних національних засобів юридичного захисту. Не слід відкладати підготовку заяви до останніх днів.

За загальним правилом чотиримісячний строк переривається лише тоді, коли до Суду направлено належним чином заповнений офіційний формуляр, який відповідає вимогам Правила 47 Регламенту Суду. Звичайний лист із повідомленням про намір звернутися до ЄСПЛ, як правило, не замінює належно заповнений формуляр і не зупиняє перебіг чотиримісячного строку.

3. Використовуйте тільки офіційний формуляр

Для звернення необхідно використовувати офіційний формуляр індивідуальної заяви ЄСПЛ. Не слід замінювати його заявою у довільній формі. Формуляр необхідно заповнити повністю в усіх частинах, які стосуються заявника та його справи. Якщо певне поле не стосується вашої ситуації, це має бути зрозуміло із заповненого формуляра. Не залишайте без пояснення важливі поля, які повинні містити інформацію про вашу справу.

4. Відомості про заявника і державу-відповідача

У відповідних розділах формуляра необхідно правильно зазначити: прізвище та ім'я заявника; дату народження; громадянство; адресу для листування; інші передбачені формуляром контактні дані; державу, проти якої подається заява.

Для особи, яка перебуває в установі виконання покарань або слідчому ізоляторі, необхідно точно зазначити повну назву установи та адресу для отримання кореспонденції. Про зміну установи або адреси для листування необхідно повідомляти Суд.

5. Представник

Заявник може звертатися самостійно або через представника. Якщо представник зазначається вже при первинному зверненні, необхідно належним чином заповнити відповідний розділ формуляра про представництво. У передбачених формуляром місцях повинні бути оригінальні підписи заявника та представника. Не слід вважати, що звичайна довіреність автоматично замінює належне заповнення розділу про представництво в офіційному формулярі.

6. Як викласти факти

Факти необхідно викладати стисло, зрозуміло і в хронологічному порядку.

Дата → подія → хто прийняв рішення або вчинив дію → що відбулося → який документ це підтверджує.

Не потрібно переписувати всю історію життя або всі матеріали національної справи. Зосередьтеся на фактах, безпосередньо пов'язаних зі скаргами до ЄСПЛ. У справі про ненадання медичної допомоги, наприклад, важливо зазначити: коли виникло захворювання або погіршився стан; який діагноз встановлено; яке лікування призначено; що фактично надавалося; до кого звертався заявник; які відповіді отримав; які судові провадження відбувалися.

7. Як сформулювати порушення Конвенції

Недостатньо написати: «мої права порушені» або «українські суди прийняли незаконне рішення».

Для кожної скарги необхідно зазначити: 1) яке положення Конвенції порушене; 2) у чому конкретно полягає порушення; 3) які факти підтверджують цю скаргу.

Наприклад: Стаття 3 Конвенції — заявник стверджує, що держава не забезпечила належної медичної допомоги під час тримання під вартою, і коротко пояснює конкретні обставини, на яких ґрунтується ця скарга. Кожну окрему скаргу бажано викладати окремо.

8. Вичерпання національних засобів юридичного захисту

У формулярі необхідно показати, що заявник надав державі можливість виправити стверджуване порушення на національному рівні. Для кожної скарги зазначаються відповідні звернення, судові провадження та рішення.

Особливо важливо вказати: суд або інший орган; дату рішення; номер справи, якщо він є; результат; остаточне рішення у відповідному провадженні. До формуляра додаються копії відповідних рішень.

Якщо певний засіб юридичного захисту не використовувався, але заявник вважає, що він не був доступним або ефективним у конкретних обставинах, це необхідно пояснити.

9. Які документи додавати

До заяви необхідно додати копії документів, які підтверджують: факти, на яких ґрунтуються скарги; рішення або заходи, на які заявник скаржиться; використання національних засобів юридичного захисту; остаточні рішення; дотримання чотиримісячного строку; інші суттєві обставини справи.

Оригінали документів до ЄСПЛ не надсилайте. Документи повинні бути повними та читабельними. Сторінки пакета документів необхідно послідовно пронумерувати, а документи зазначити у відповідному переліку у формулярі. Не потрібно надсилати Суду всю особову, медичну або судову справу, якщо значна частина документів не має стосунку до конкретних скарг.

10. Якщо документів дуже багато

Основні факти, скарги та інформація щодо прийнятності повинні міститися безпосередньо у формулярі. Не можна замість заповнення відповідних розділів формуляра написати лише: «див. додаток».

За потреби до формуляра можна додати додаткові пояснення щодо фактів, порушень Конвенції та аргументів. Такий додатковий виклад не повинен перевищувати 20 сторінок. Додатковий текст має доповнювати формуляр, а не замінювати його.

11. Особливо для засуджених та ув'язнених

Якщо необхідні документи знаходяться в особовій справі, медичній документації або матеріалах, до яких заявник не має вільного доступу, необхідно завчасно звертатися із заявами про ознайомлення та отримання доступних копій. Зберігайте копії власних звернень і отриманих відповідей.

Якщо отримати конкретний необхідний документ об'єктивно неможливо, у заяві до ЄСПЛ слід чітко пояснити, який саме документ не вдалося отримати, чому та які дії були вжиті для його отримання.

Не відкладайте направлення заяви до завершення чотиримісячного строку лише через спроби отримати другорядні документи. Водночас пакет повинен відповідати обов'язковим вимогам Правила 47.

12. Перед відправленням обов'язково перевірте

Переконайтеся, що:

- використано актуальний офіційний формуляр ЄСПЛ;
- заповнені всі необхідні розділи;
- факти викладені зрозуміло і хронологічно;
- зазначені конкретні скарги за Конвенцією;
- наведена інформація про використані національні засоби захисту;
- зазначене остаточне рішення та його дата;

- додані необхідні копії документів;
- документи та сторінки впорядковані;
- формуляр підписаний;
- якщо є представник — належно оформлено розділ про представництво;
- не пропущено чотиримісячний строк.

13. Як направити заяву

Заповнений формуляр необхідно роздрукувати, підписати та разом із копіями необхідних документів направити поштою до Європейського суду з прав людини.

The Registrar
European Court of Human Rights
Council of Europe
1 avenue de l'Europe
67075 Strasbourg Cedex
FRANCE

Для визначення дати подання належно оформленої заяви важливе значення має дата її відправлення поштою. Тому заявнику необхідно зберегти повну копію заповненого формуляра, копії всіх направлених документів та документ, що підтверджує дату поштового відправлення.

ГОЛОВНЕ

Перед відправленням поставте собі п'ять запитань:

- 1. Яке конкретне право за Конвенцією порушено?**
- 2. Які факти це підтверджують?**
- 3. Чи використані необхідні національні засоби юридичного захисту?**
- 4. Яке остаточне рішення і коли воно було прийняте?**
- 5. Чи направляю я повністю заповнений і підписаний формуляр у межах чотиримісячного строку?**

Належне оформлення заяви за Правилom 47 є критично важливим: якщо обов'язкової інформації або необхідних документів бракує, Суд може не розглядати відповідні скарги.